

FV panely v provozu

- provozní podmínky
- energetická bilance panelu
- výpočet roční produkce
- integrace (BIPV)
- hybridní FVT kolektory

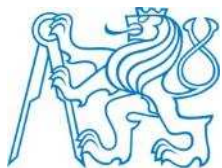

Účinnost FV panelu

Manufacturer	MITSUBISHI ELECTRIC	
Model name	PV-MLU255HC	PV-MLU250HC
Cell type	Monocrystalline Silicon, 78mm x 156 mm	
Number of cells	120 cells	
Maximum power rating (Pmax)	255Wp	250Wp
Warranted minimum Pmax	247.4Wp	242.5Wp
PV USA test condition rating (PTC)	230.5Wp	225.8Wp
Open circuit voltage (Voc)	37.8V	37.6V
Short circuit current (Isc)	8.89A	8.79A
Maximum power voltage (Vmp)	31.2V	31.0V
Maximum power current (Impp)	8.82A	8.72A
Module efficiency	15.4%	15.1%
Aperture efficiency	16.7%	16.4%
Tolerance of maximum power rating	+3/-3%	
Static load test passed	5,400 Pa	
Number of bus bars per cell	4 Bus bars	
Normal operating cell temperature (NOCT)	45.7°C	
Maximum system voltage	DC 600V	
Fuse rating	15A	
Dimensions	64.0 x 40.1 x 1.81 inch (1625 x 1019 x 46 mm)	
Weight	44 lbs (20kg)	

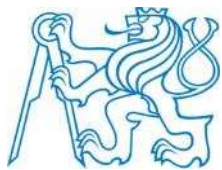
jaká je roční účinnost FV systému ?

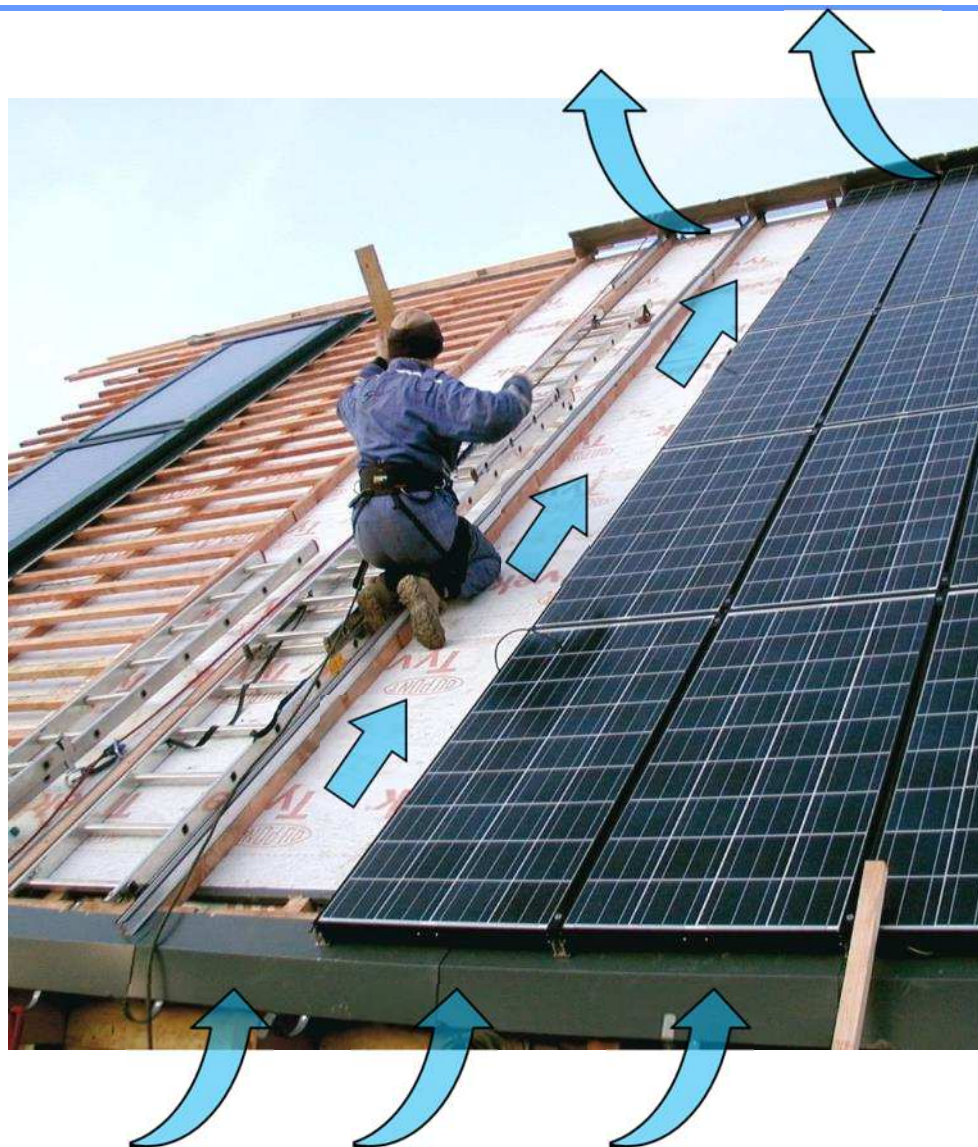
Vliv provozních podmínek na produkci

analýza FV systémů na pasivních domech Koberovy
Staněk, K., FSV ČVUT (2011)

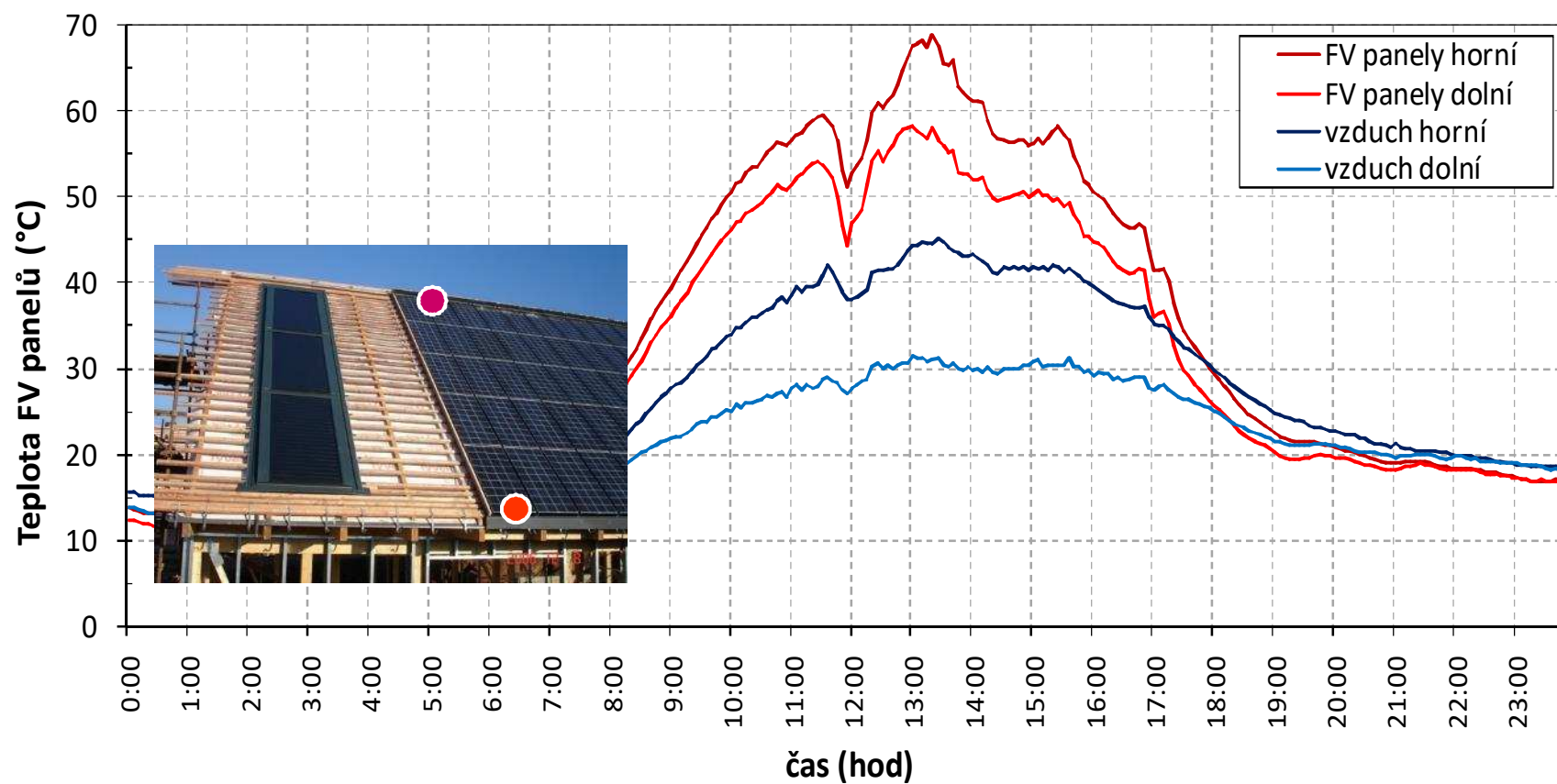
Integrace do pláště – zajištění chlazení

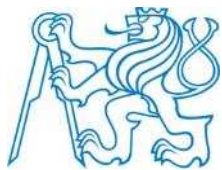

Instalace nad střechou

- teploty až 70 °C
  - rozdíl mezi dolními a horními moduly > 10 °C

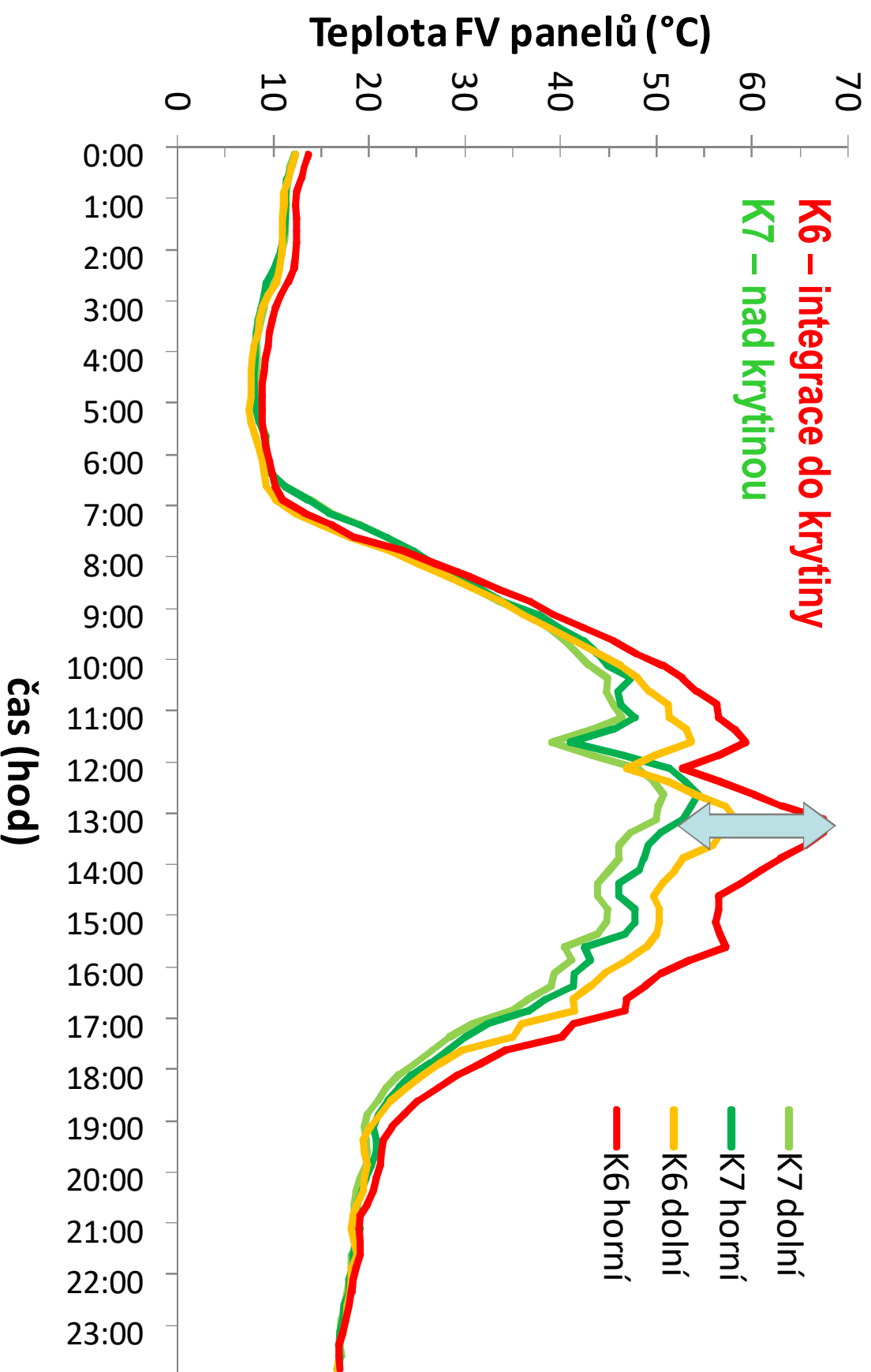
Instalace nad střechou

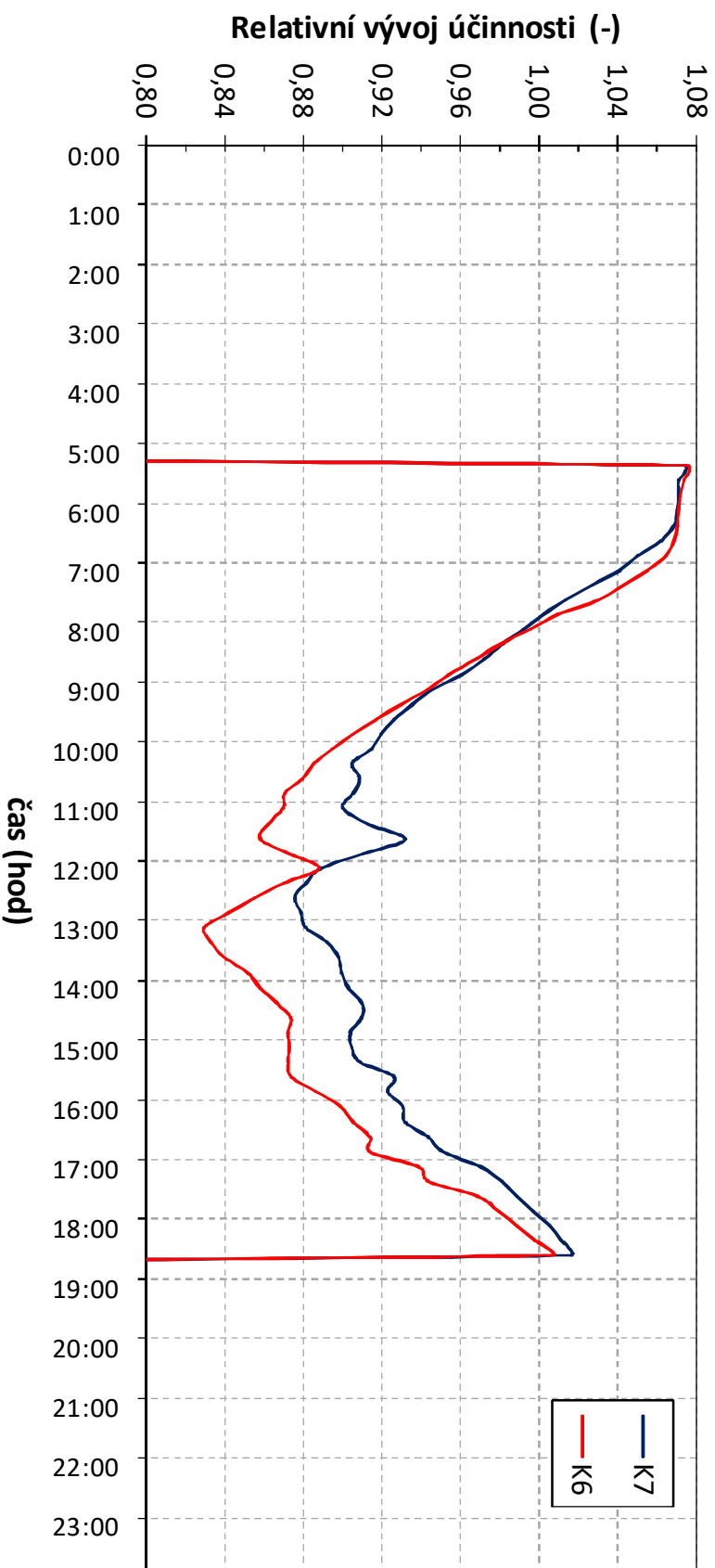
Porovnání dosahovaných teplot

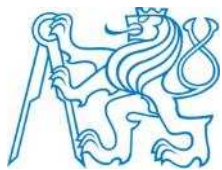

Porovnání vlivu na účinnost

K6 – integrace do krytiny
K7 – nad krytinou

Experimentální FV systém na FSv ČVUT

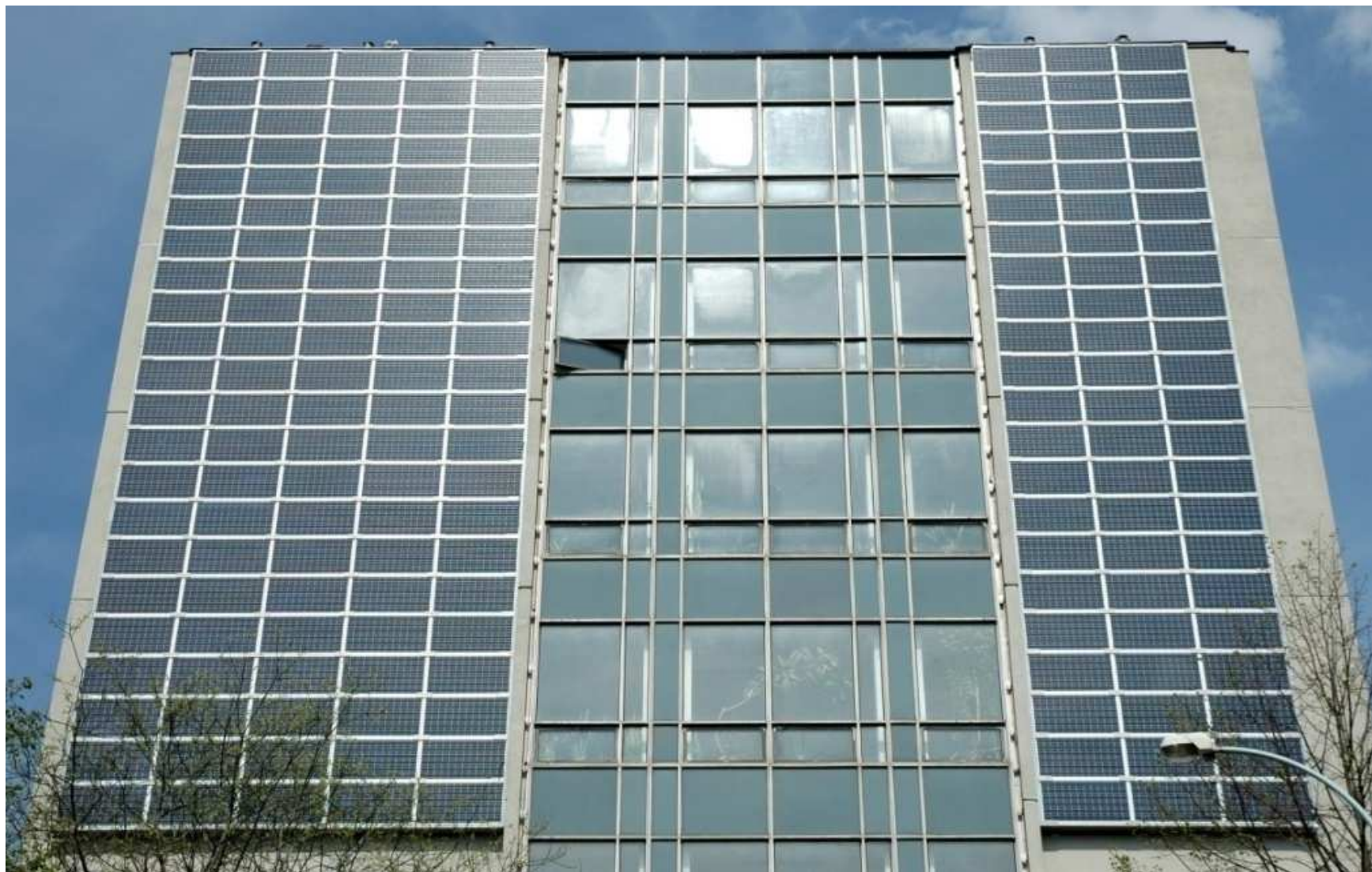

zdroj: K. Staněk

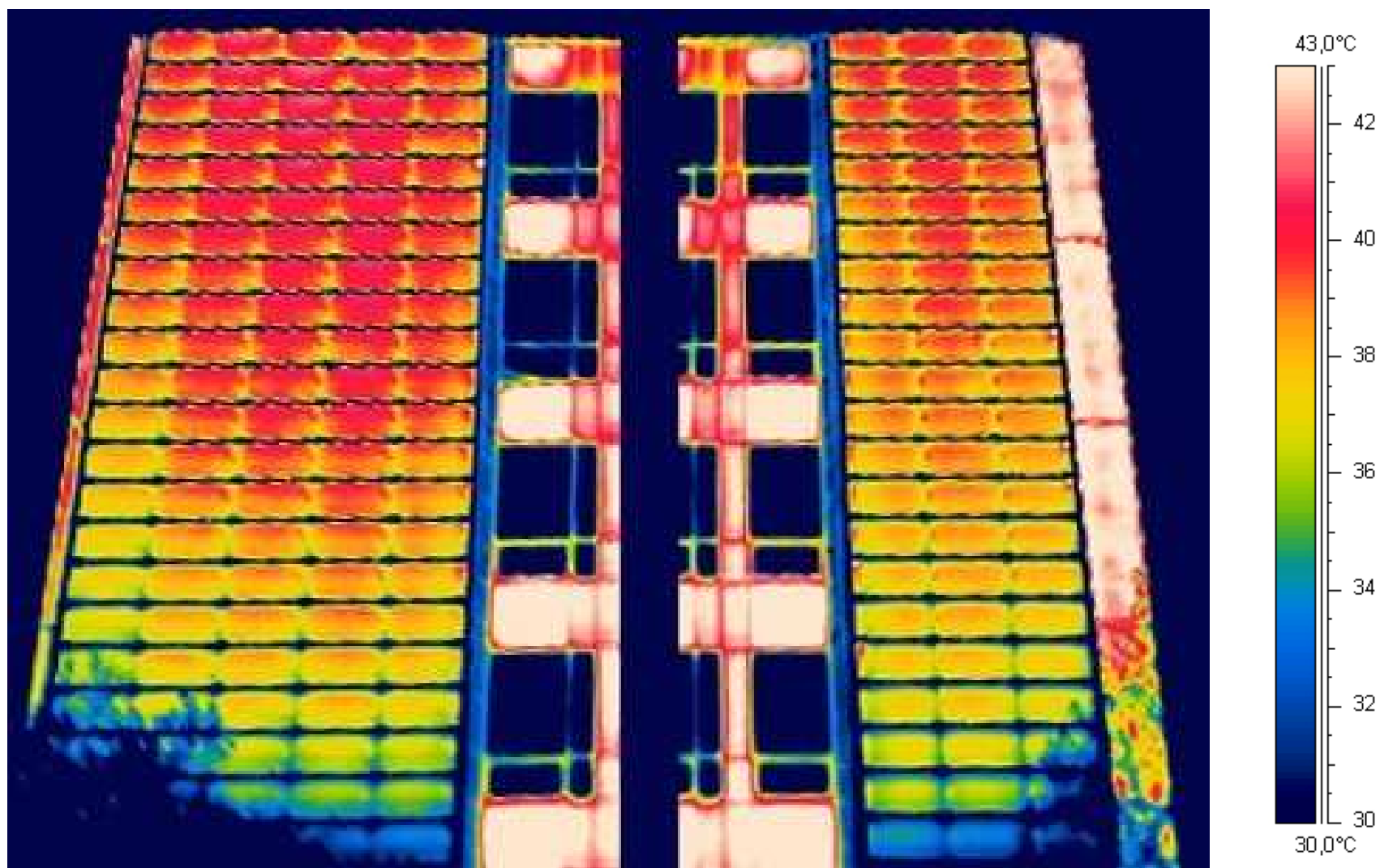

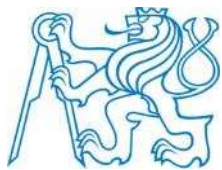
Experimentální FV systém na FSv ČVUT

Experimentální FV systém na FSv ČVUT

Experimentální FV systém na FSv ČVUT

date: 13-09-2008

time: 16 h

G_{hor} : 602 W/m²

$G_{in-plane}$: 644.3 W/m²

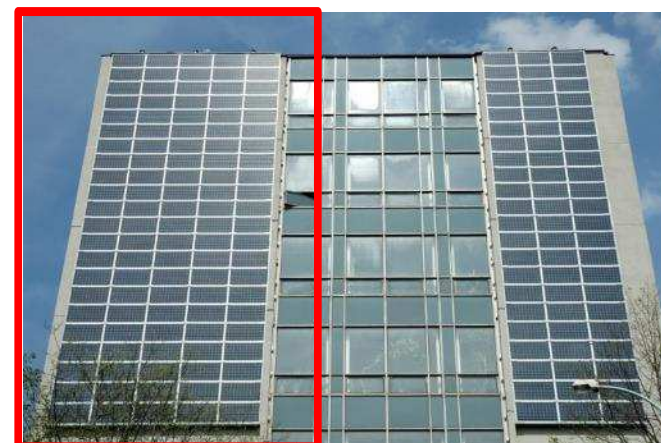
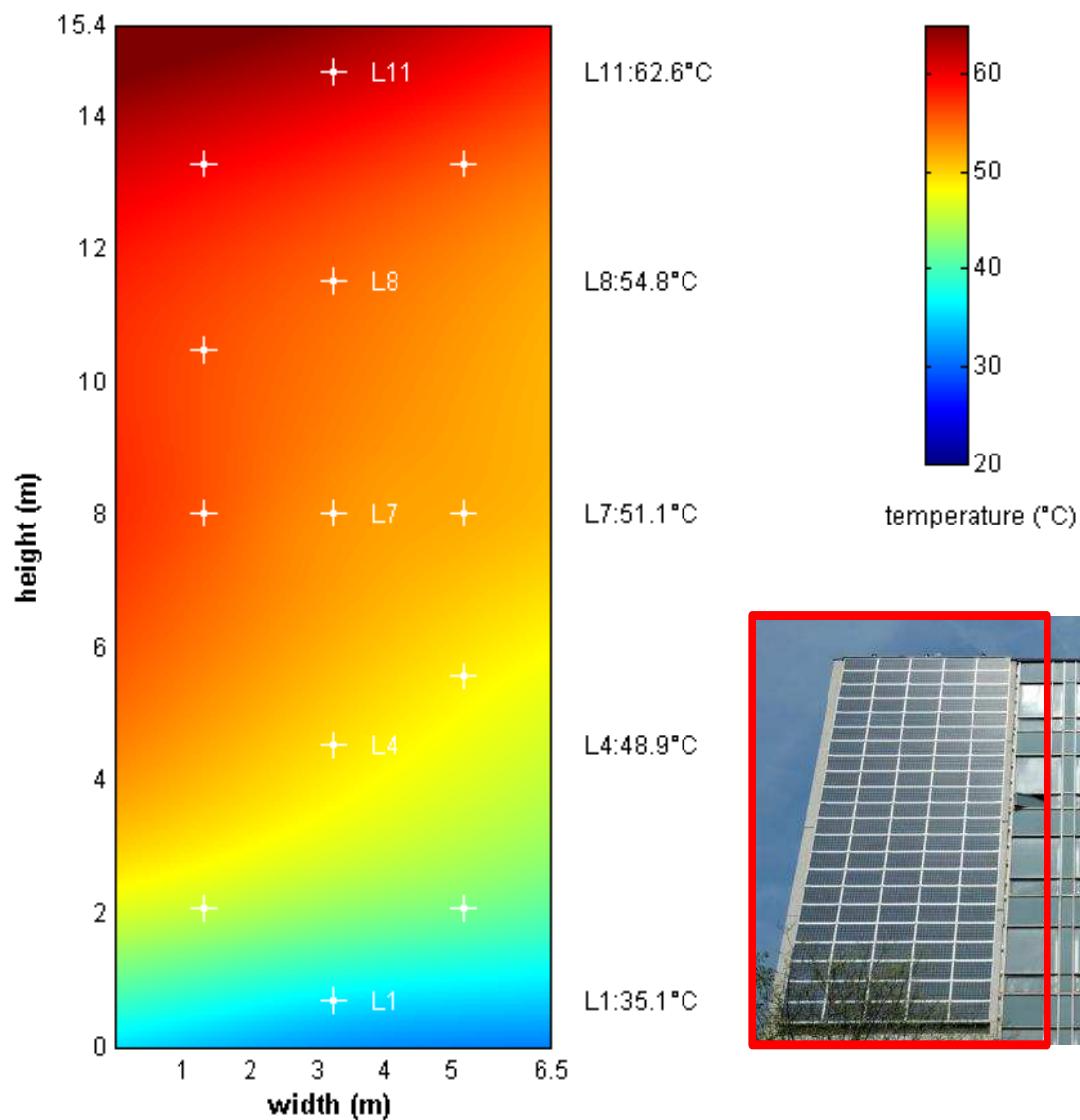
T_{ext} : 16.3 °C

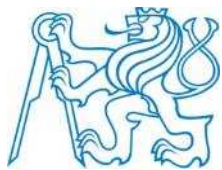
wind: 4.2m/s

$T_{PV,mean}$: 51.4214 °C

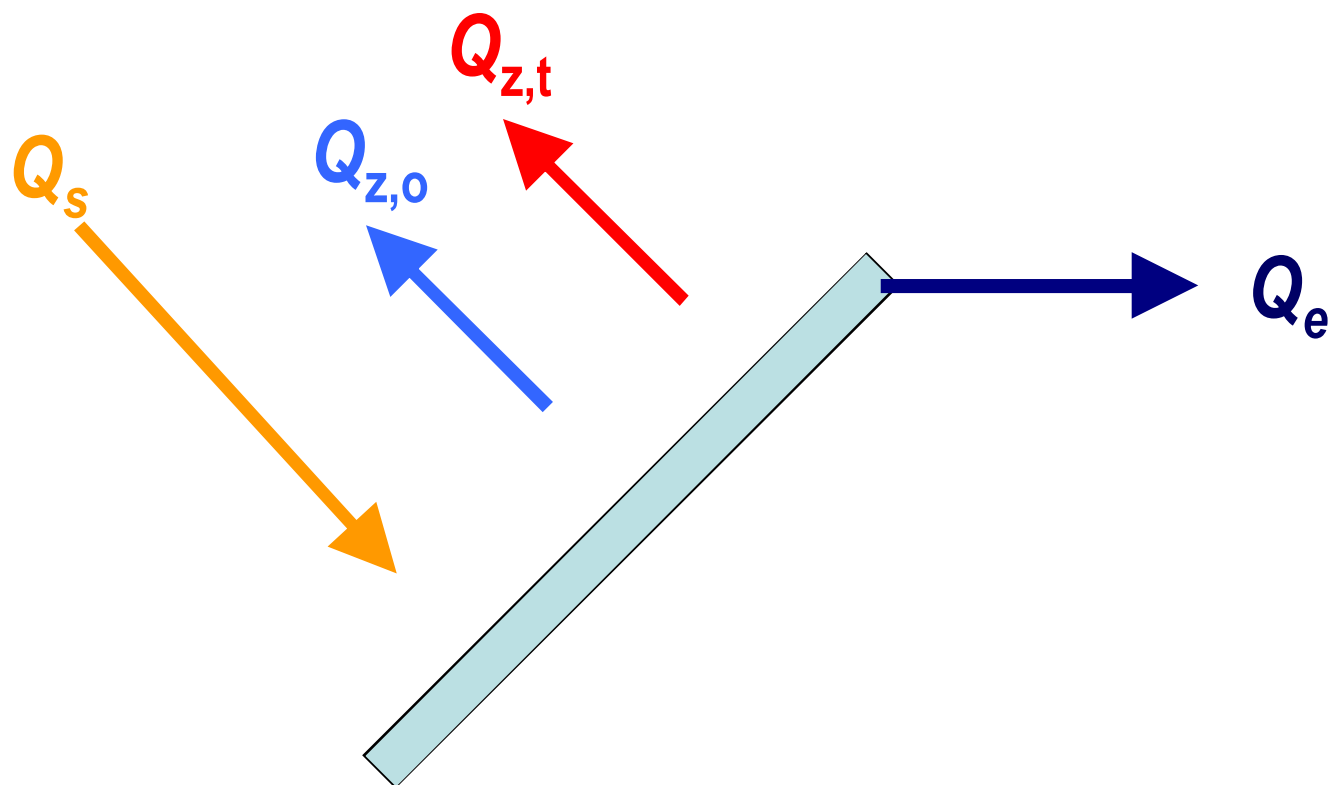
$w_{gap,mean}$: 0.67m/s

+ measuring points

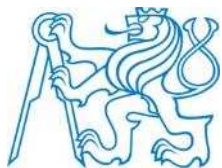

Energetická bilance FV panelu

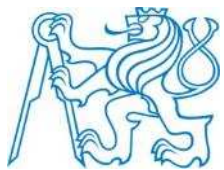
$$Q_s - Q_{z,0} - Q_{z,t} - Q_e = 0 \quad [\text{W}]$$

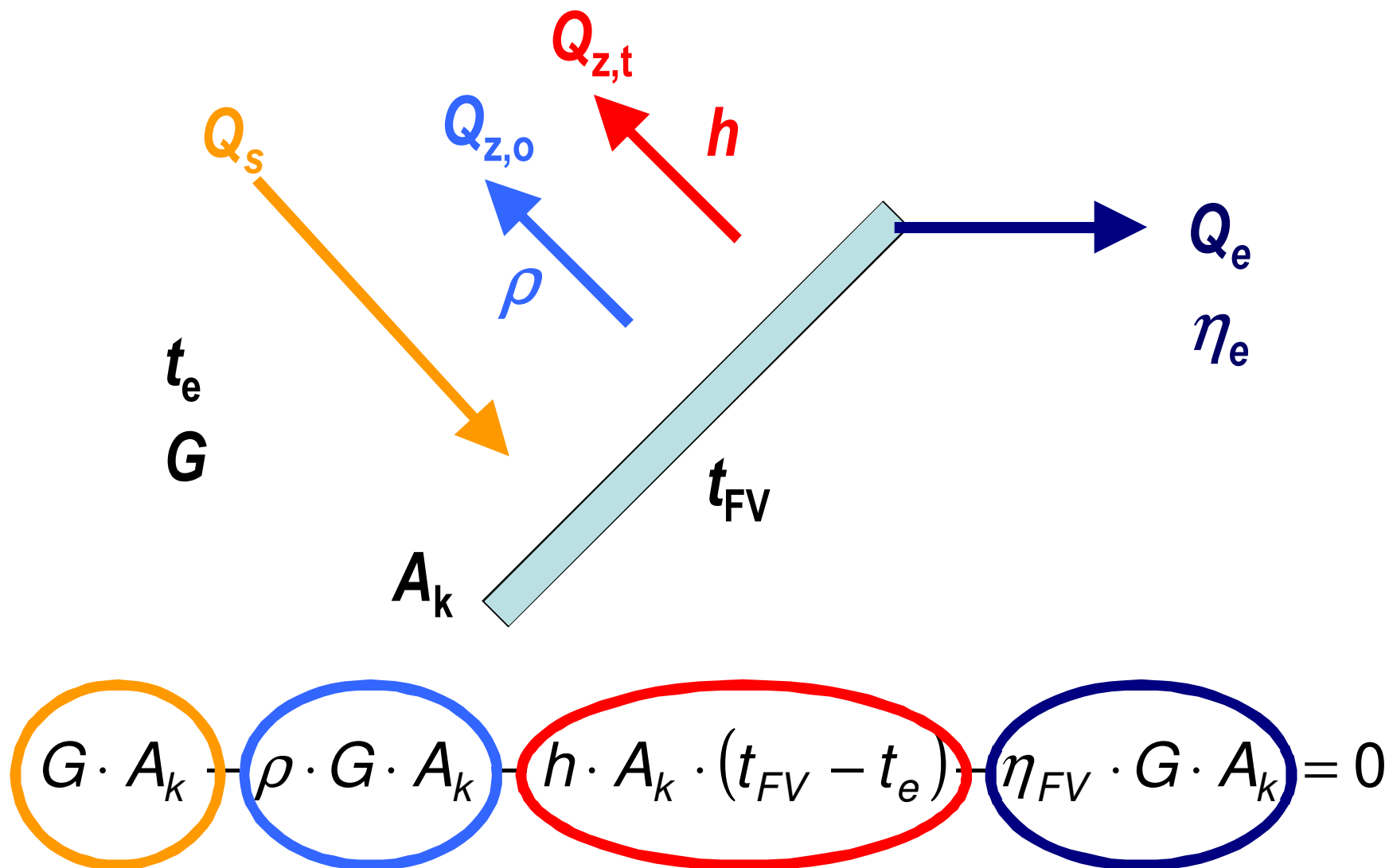
Energetická bilance FV panelu

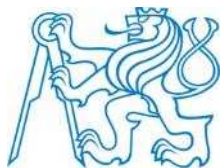

- **sluneční příkon Q_s**
  - závislý na úhlu dopadu, denní době
- **optické ztráty $Q_{z,o}$**
  - odrazivost panelu, závislost na úhlu dopadu
- **tepelné ztráty $Q_{z,t}$**
  - vliv venkovní teploty, teploty oblohy, proudění okolního vzduchu, způsobu instalace (volně stojící, integrace do střechy)
  - teplota FV panelu, přestup tepla
- **elektrický výkon Q_e**
  - vliv teploty panelu, vliv ozáření, druh technologie

Energetická bilance FV panelu

Produkce elektřiny

vliv sluneční ozáření

$$\eta = \eta_r \left(1 + k \cdot \ln \frac{G}{G_r} \right)$$

vliv teploty

$$\eta = \eta_r (1 + \beta \cdot (t_{FV} - t_r))$$

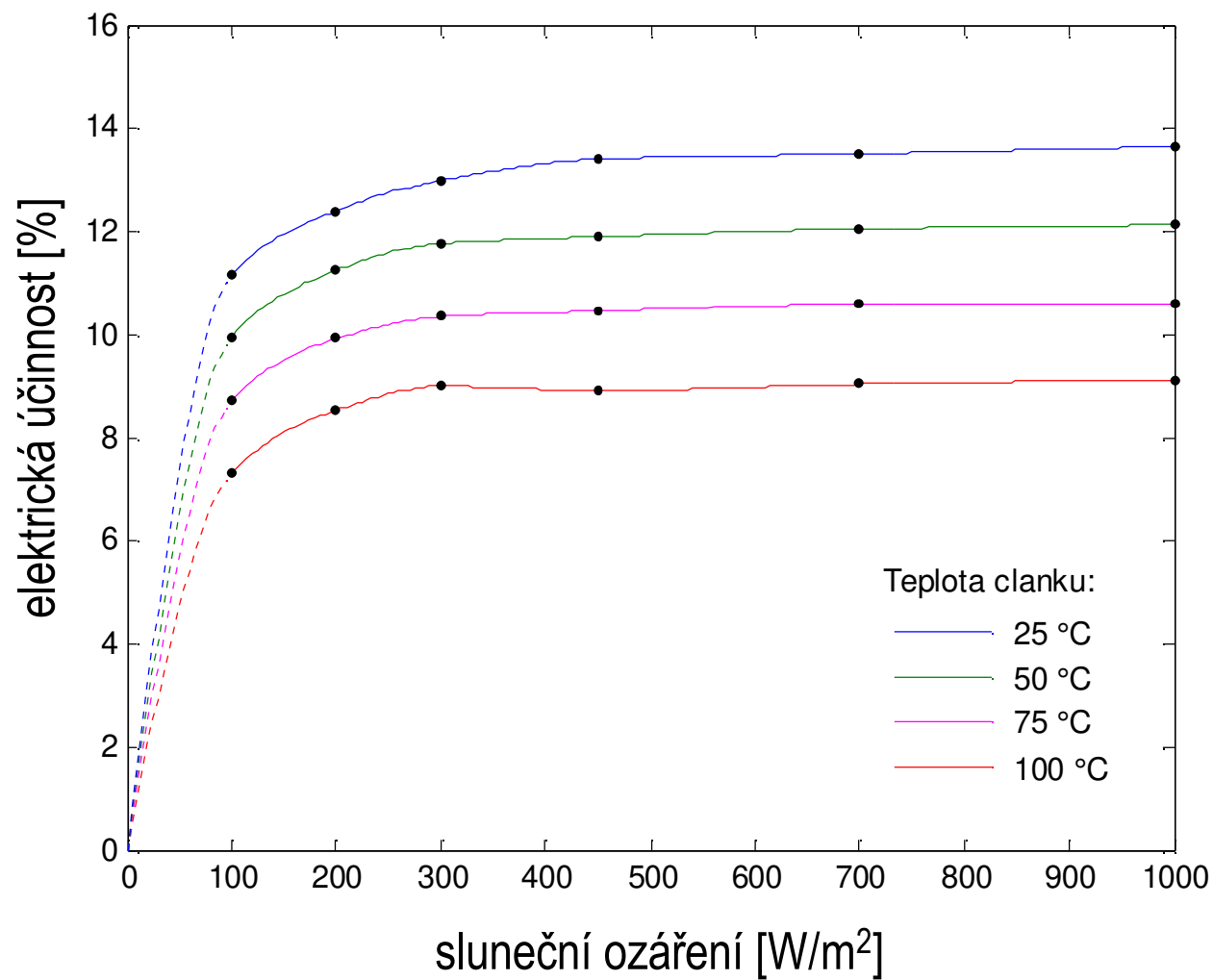
Typ článku	β [%/K]
Krystalické Si	-0,35 až -0,52
Amorfní Si	-0,10 až -0,30
CIS	-0,33 až -0,60
CdTe	-0,18 až -0,36

$$Q_e = Q_s \cdot \eta_r \cdot (1 + \beta \cdot (t_{FV} - 25)) \left(1 + 0,03 \cdot \ln \frac{G}{1000} \right)$$

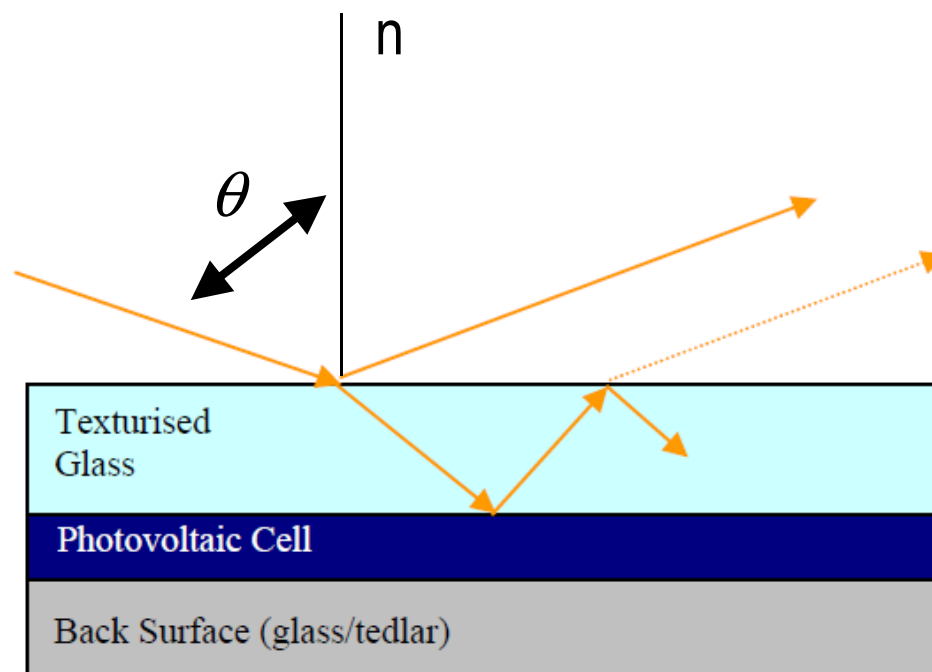

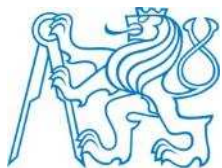
Účinnost = $f(G, t_{FV}, \dots)$

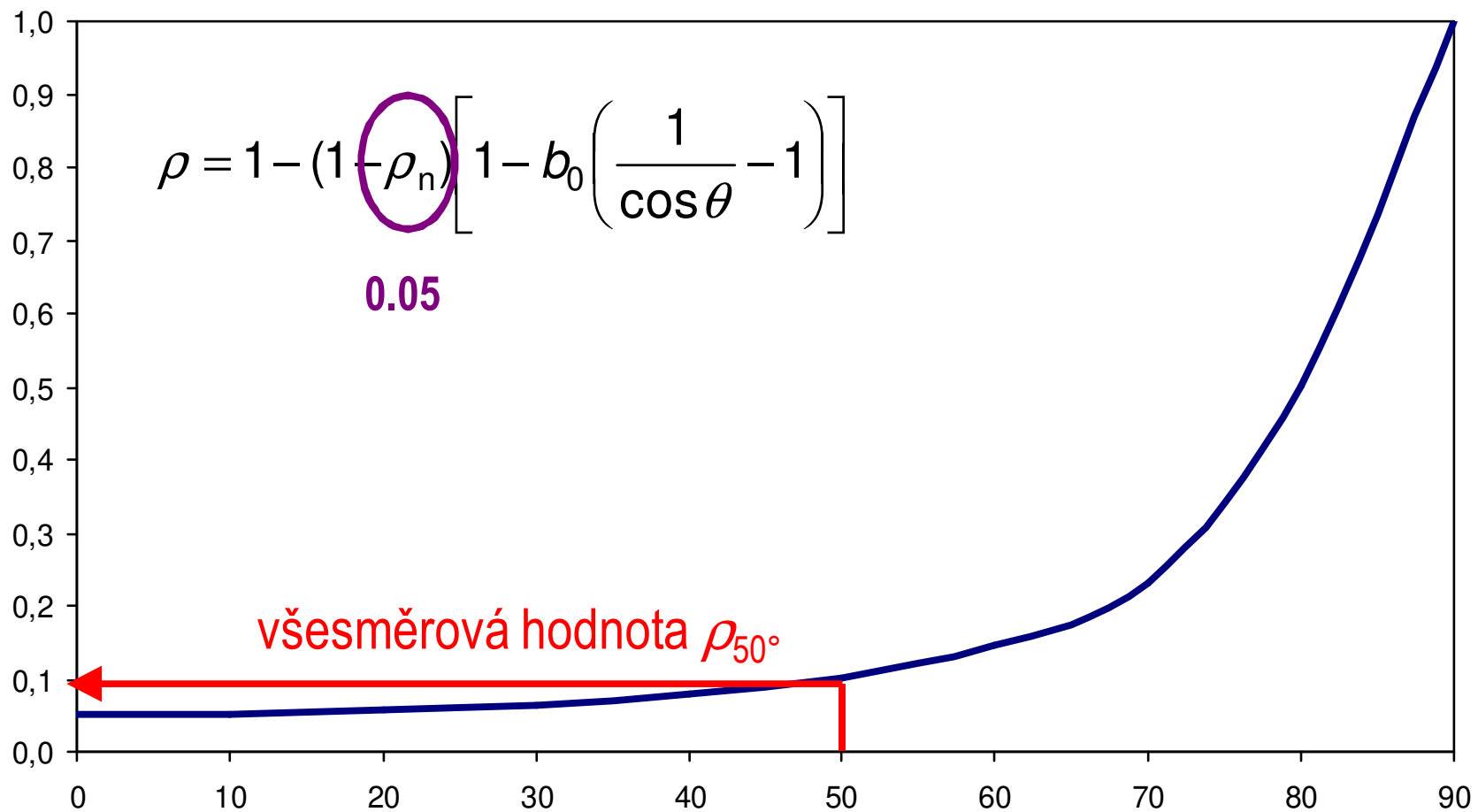

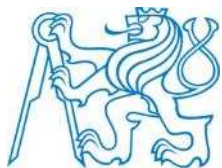
Odrazivost panelů

Odrazivost panelů

Tepelné ztráty

■ sálání vůči obloze

$$q_{s,o} = \varepsilon_p \sigma (T_{FV}^4 - T_o^4)$$

$$h_{s,o} = \varepsilon_p \sigma \frac{T_{FV}^4 - T_o^4}{T_{FV} - T_e}$$

zataženo

$$T_o = T_e$$

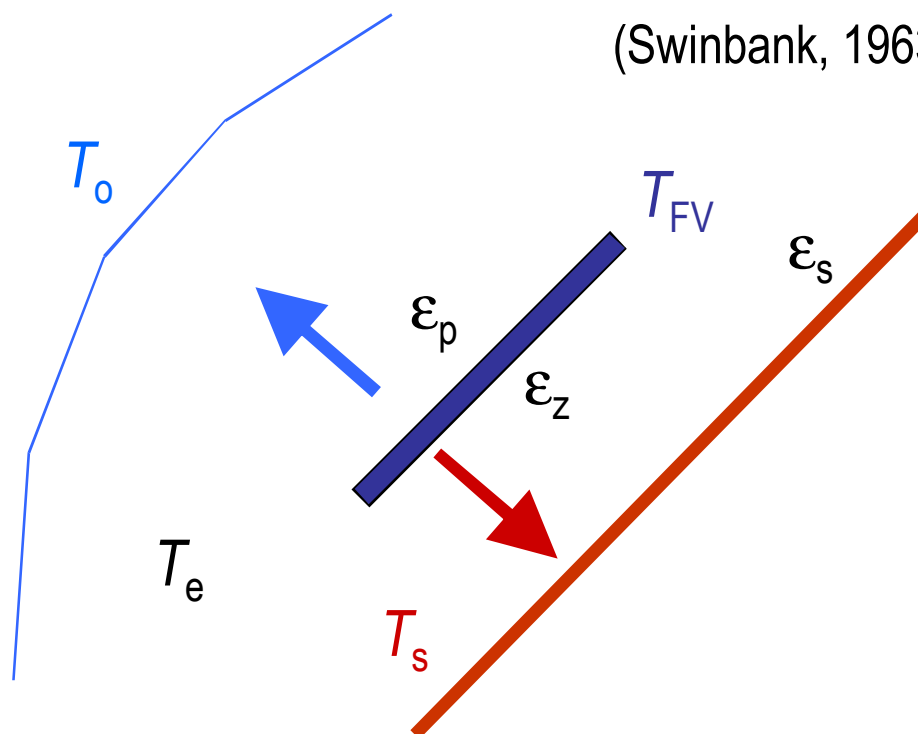
jasno

$$T_o = 0.0552 (T_e)^{1.5}$$

(Swinbank, 1963)

■ sálání vůči střeše

$$q_{s,st} = \sigma \frac{T_{FV}^4 - T_s^4}{\frac{1}{\varepsilon_z} + \frac{1}{\varepsilon_s} - 1}$$

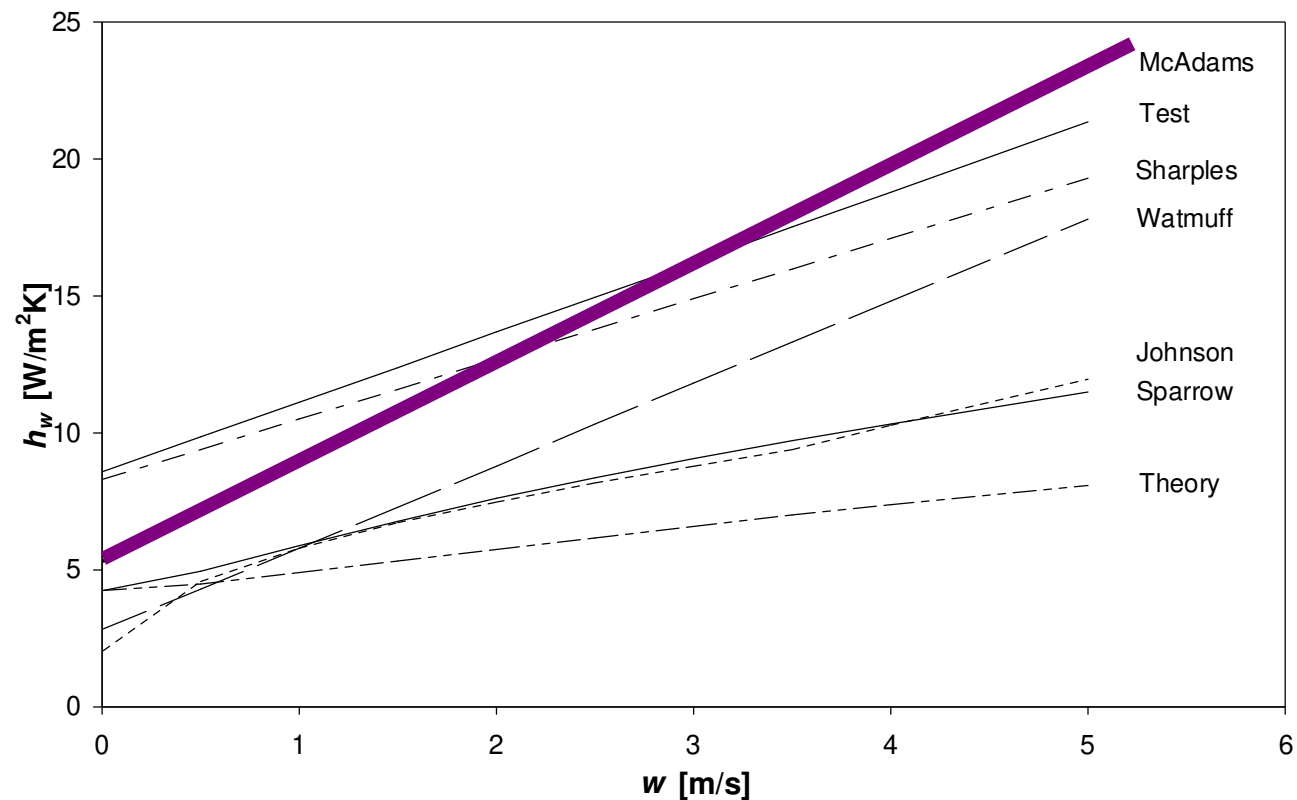

Tepelné ztráty

- konvekce vlivem větru

kombinace volné konvekce a nucené konvekce

$$h_{k,w} = h_w = 5.7 + 3.8 w$$

Tepelné ztráty

- celkový tepelný tok z FV panelu do okolí

$$q = \varepsilon_p \sigma (T_{\text{FV}}^4 - T_o^4) + h_w (t_{\text{FV}} - t_e) + \frac{\sigma (T_{\text{FV}}^4 - T_s^4)}{\frac{1}{\varepsilon_z} + \frac{1}{\varepsilon_s} - 1} + h_w (t_{\text{FV}} - t_s)$$

$$Q_{z,t} = q \cdot A_k = h \cdot A_k \cdot (t_{\text{FV}} - t_e)$$

$$t_{\text{FV}} = t_e + \frac{Q_{z,t}}{h \cdot A_k} = t_e + \frac{Q_s - Q_{z,o} - Q_e}{h \cdot A_k}$$

$$Q_e = f(t_{\text{FV}})$$

$$h = f(t_{\text{FV}})$$

vede k iteračnímu řešení

Součinitel NOCT

- **jmenovitá provozní teplota FV článku**
  - Nominal Operating Cell Temperature (IEC/TS 61836)
  - $G = 800 \text{ W/m}^2$, $t_e = 20 \text{ °C}$, $w = 1 \text{ m/s}$
  - naprázdno (nezapojený panel)

$$h \cdot (t_{FV} - t_e) = (1 - \rho) \cdot G \cdot (1 - \eta_{FV})$$

$\eta_{FV} = 0$

jedná se o zjednodušenou bilanci, obecně je odrazivost ρ panelu již zahrnuta v η_{FV}

Součinitel NOCT

- příklad NOCT = 45 °C

$$h = \frac{(1 - \rho) \cdot G}{(t_{FV} - t_e)} = \frac{0.95 \cdot 800}{45 - 20} = 30.4 \text{ W/m}^2\text{K}$$

nejen vliv konvekce a sálání

ale i **tepelného odporu vrstev** mezi článkem a okolím

nezohledňuje způsob integrace (do pláště, nad střechou)

Zjednodušená bilance FV systému

- **stanovení $H_{T,den}$**
  - tabulky, např. TNI 73 0331 (výpočet energetické náročnosti budov), TNI 73 0302 (solární tepelné soustavy)

- **stanovení průměrné denní teploty FV panelu**
  - součinitel přestupu tepla h z NOCT

$$t_{FV} = t_{e,s} + \frac{(1 - \cancel{\rho} - \eta_{FV}) \cdot G_{T,m}}{h}$$

zjednodušený předpoklad:
denní průměrná rychlost větru
1 m/s

ztráty odrazem již zahrnuty v η_{FV}

Zjednodušená bilance FV systému

- **stanovení denní účinnosti FV panelu η_{FV}**
  - ze jmenovité hodnoty η_r
  - vliv teploty panelu
  - vliv slunečního ozáření
  - bez vlivu úhlu dopadu

$$\eta_{FV} = \eta_r \cdot (1 + \beta \cdot (t_{FV} - 25)) \left(1 + 0,03 \cdot \ln \frac{G}{1000} \right)$$

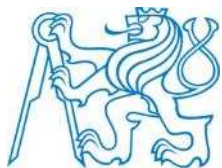
Zjednodušená bilance FV systému

- stanovení denní produkce FV systému $Q_{e,sys}$
  - vliv úhlu dopadu
  - ztráty na DC vedení (2 %)
  - ztráty na měniči a regulátoru (5 %)   srážka $p = 8 \%$
  - ztráty na AC vedení (1 %)

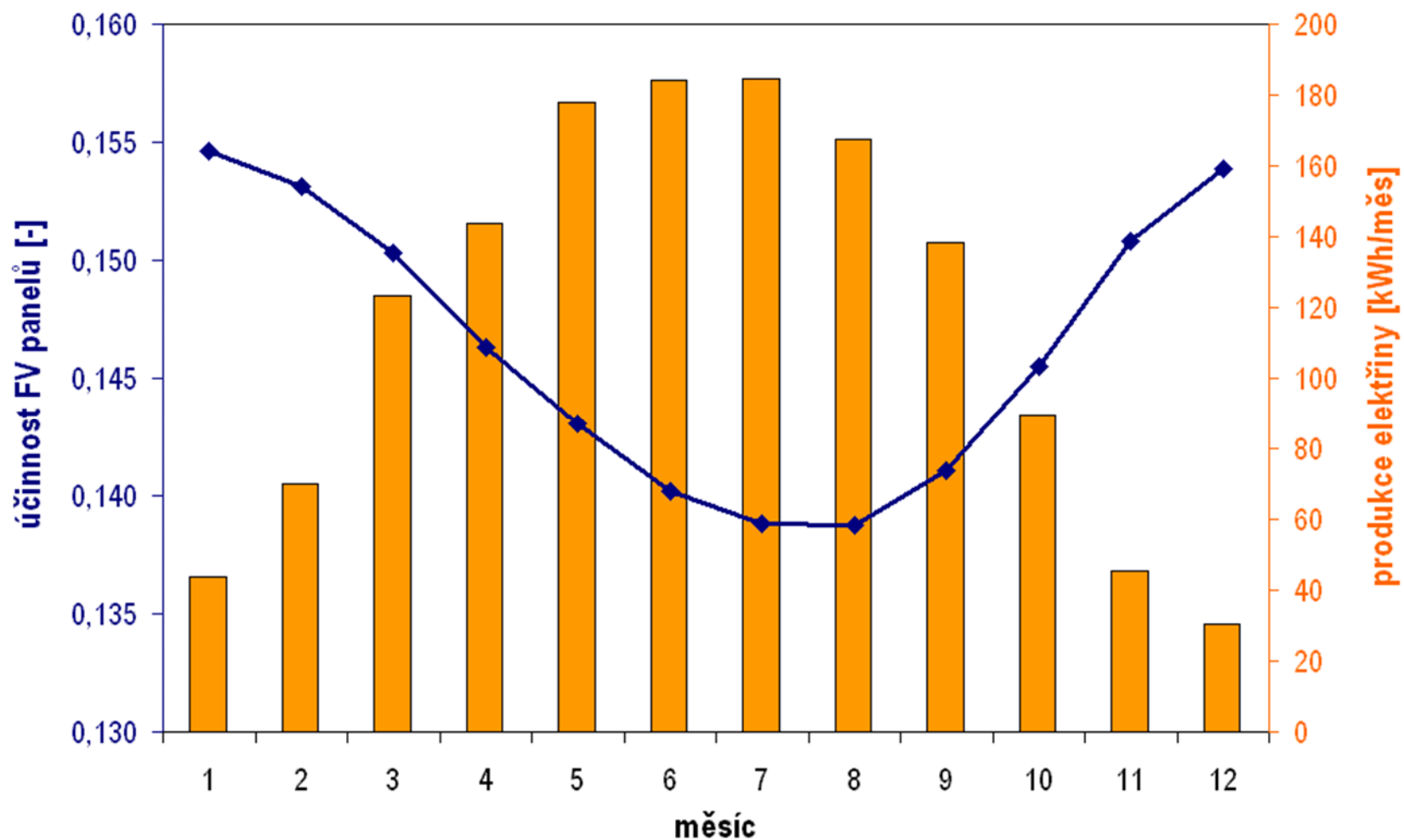
$$Q_{e,sys} = 0,9 \cdot \eta_{FV} \cdot H_{T,den} \cdot A_{FV} \cdot (1 - p)$$

$$\eta_{e,sys} = \frac{Q_{e,sys,rok}}{H_{T,rok} \cdot A_{FV}}$$

Průběh zisků a účinnosti

10 m² FV systém, $\eta_{\text{STC}} = 15\%$

ČSN EN 15 316-4-6

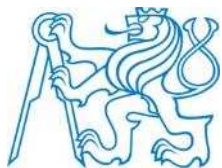

- výpočet roční produkce FV systému pro hodnocení ENB
- špičkový výkon P_{pk} [kW]

$$P_{pk} = K_{pk} \cdot A_{FV}$$

K_{pk} součinitel špičkového výkonu, v kW/m²
při 1000 W/m², 25 °C

A_{FV} plocha v m²

ČSN EN 15 316-4-6

Druh fotovoltaického modulu	K_{pk} [kW/m ²]
Monokrystalický křemík ^a	0,12 až 0,18
Multikrystalický křemík ^a	0,10 až 0,16
Tenkvrstvý amorfní křemík	0,04 až 0,08
Ostatní tenkvrstvé	0,035
Tenkvrstvý CIGS (Měď-Indium-Galium-Diselenid)	0,105
Tenkvrstvý Cadmium-Telurid	0,095
^a S minimálním faktorem plnění 80 %.	

součinitel špičkového výkonu = jmenovitá účinnost panelu

ČSN EN 15 316-4-6

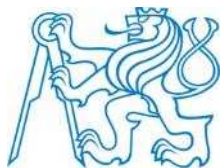
- roční produkce Q_e

$$Q_e = \frac{H_{T,rok} \cdot P_{pk} \cdot f_{perf}}{G_r} = H_{T,rok} \cdot \eta_{FV} \cdot A_{FV} \cdot f_{perf}$$

$H_{T,rok}$ dopadající sluneční energie v kWh/m².rok

G_r referenční sluneční ozáření 1 kW/m²

f_{perf} činitel výkonnosti systému [-]

Činitel výkonnosti FV systému

Druh integrace fotovoltaického modulu do budovy	f_{perf} [-]
Nevětrané moduly	0,70
Mírně větrané moduly	0,75
Silně větrané moduly nebo nuceně větrané moduly	0,80

zahrnuje

vliv teploty

vliv záření

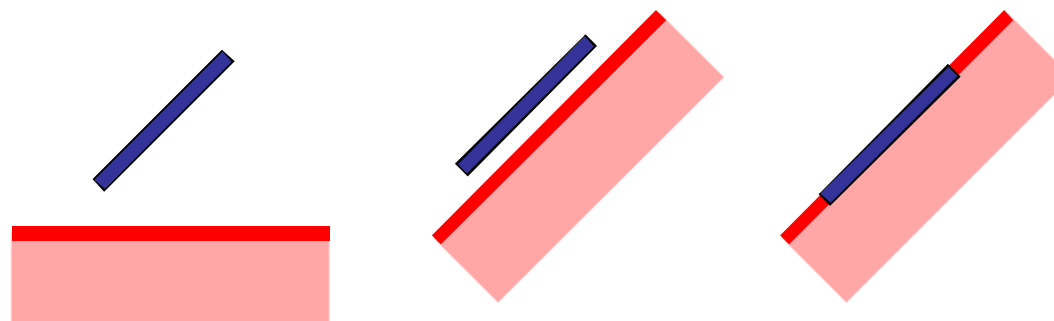
vliv úhlu dopadu

systemové ztráty

0,80

0,75

0,70

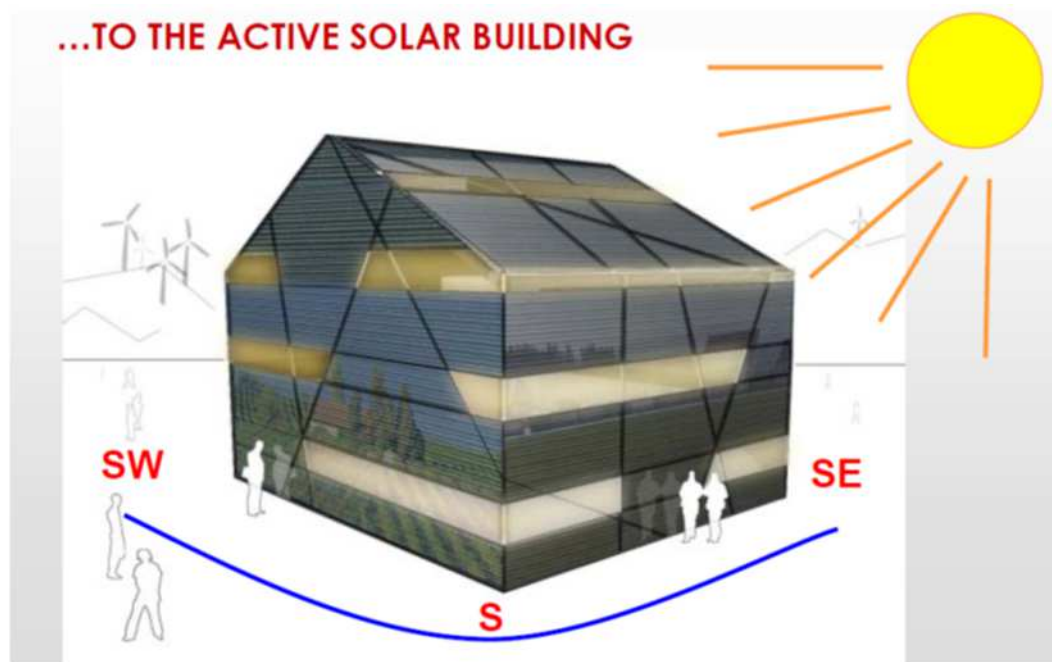

Integrace FV do pláště budovy

- **FV jako součást budov**
  - architektonické začlenění – estetický prvek
  - konstrukční začlenění – náhrada konstrukce

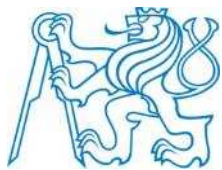

BIPV – stínící zařízení

zdroj: eco green

BIPV – přirozené osvětlení

- transparentní moduly
- semitransparentní moduly

zdroj: BritSolar, Onyx

dvojitá okna s FV, argonová výplň

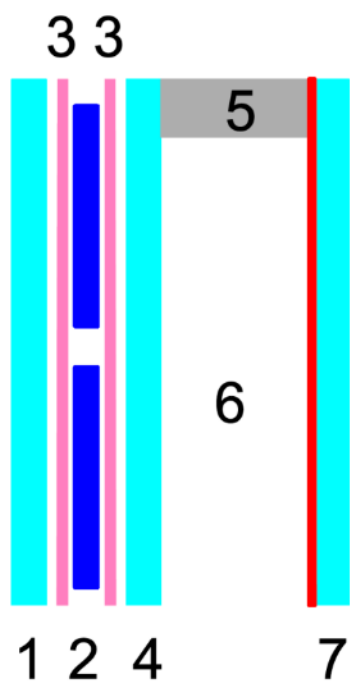

BIPV – přirozené osvětlení

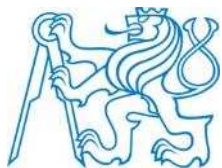

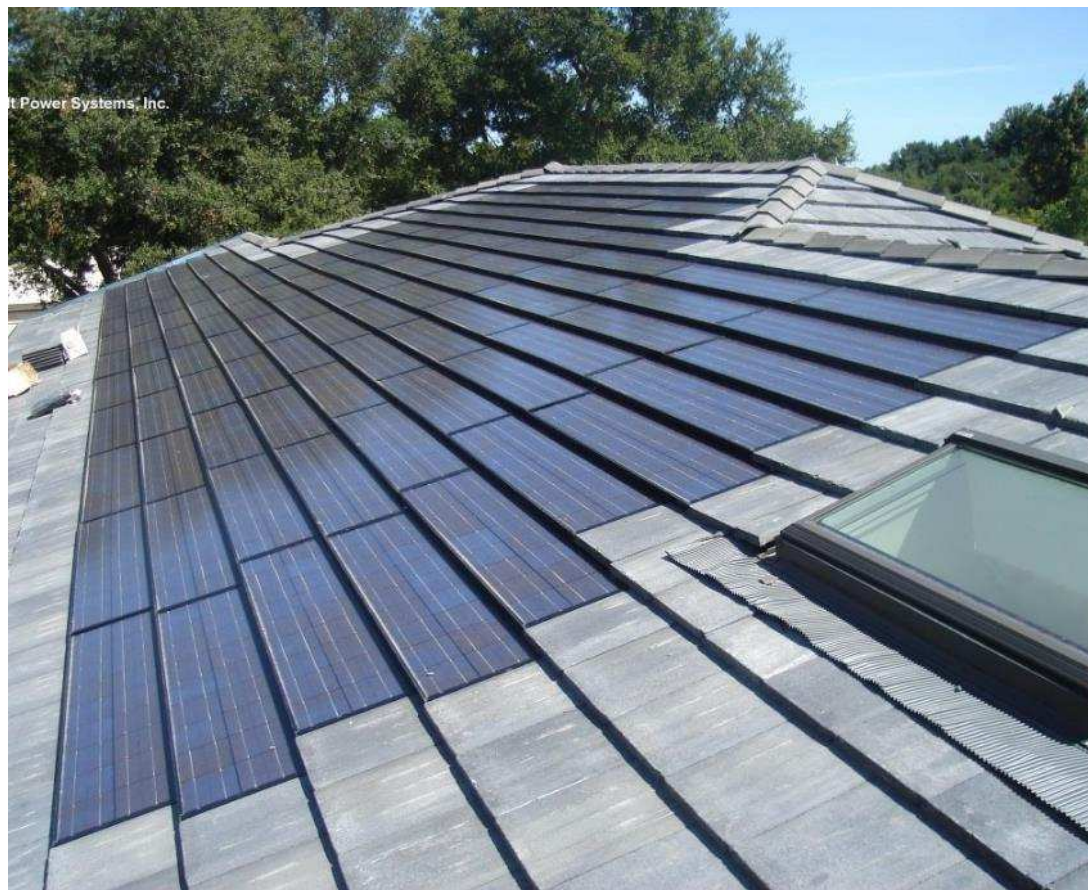
BIPV – přirozené osvětlení

- 1 - vnější solární sklo
- 2 - FV článek
- 3 - laminační vrstva (PVB)
- 4 - vnitřní solární sklo
- 5 - distanční rámeček
- 6 - vzduchová (argonová) výplň
- 7 - zadní sklo s low-e povlakem

BIPV v konstrukční integraci

zdroj: 3S Swiss Solar Systems

BIPV v konstrukční integraci

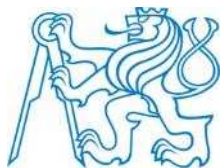
Nová scéna 2009, 25 kW_p

Národní divadlo
amorfnní moduly
22 kW_p / 554 m²
19 MWh/rok

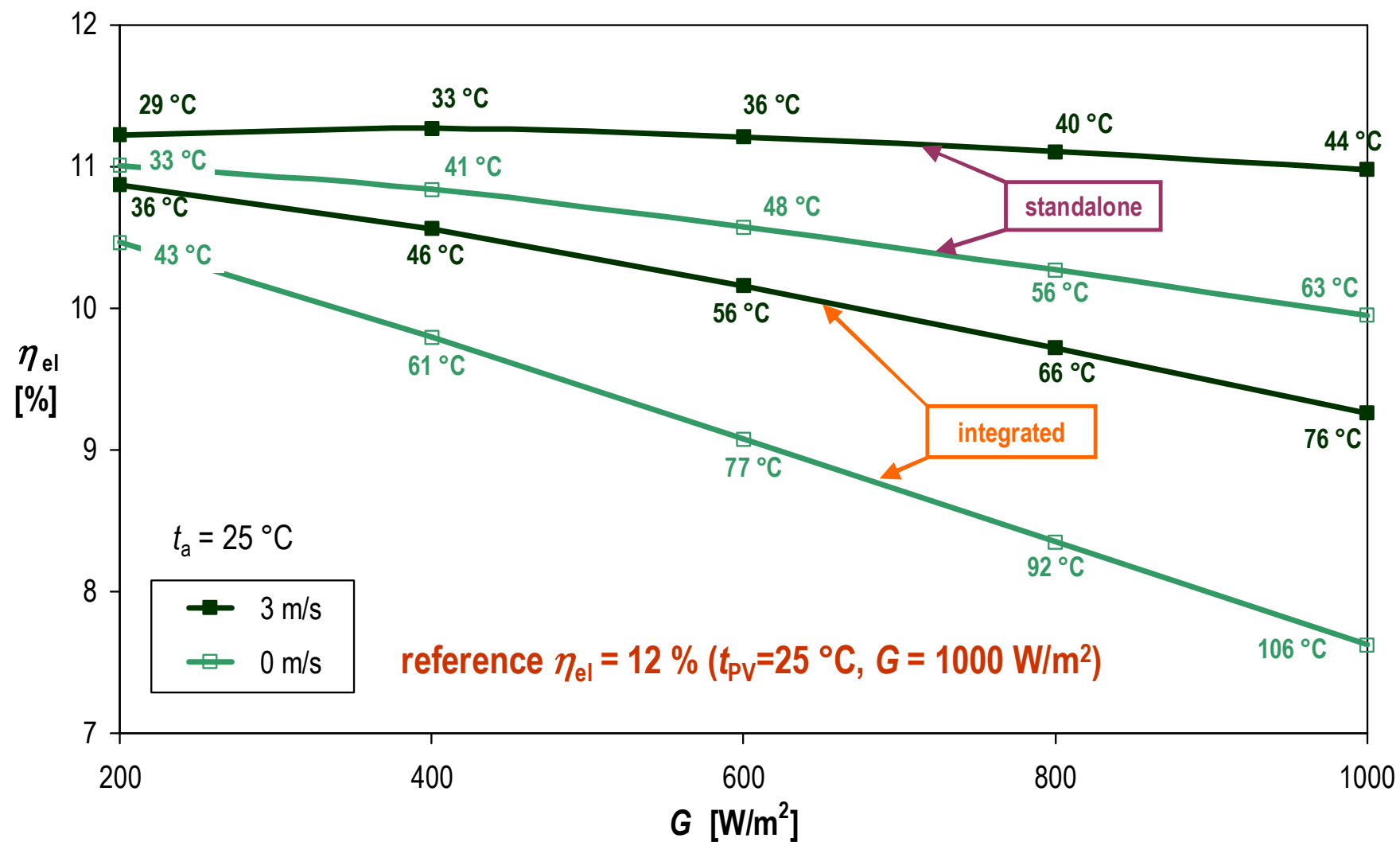
provozní budova 2008, 22 kW_p

zdroj: FDT, ENESA

Integrace FV do pláště budovy

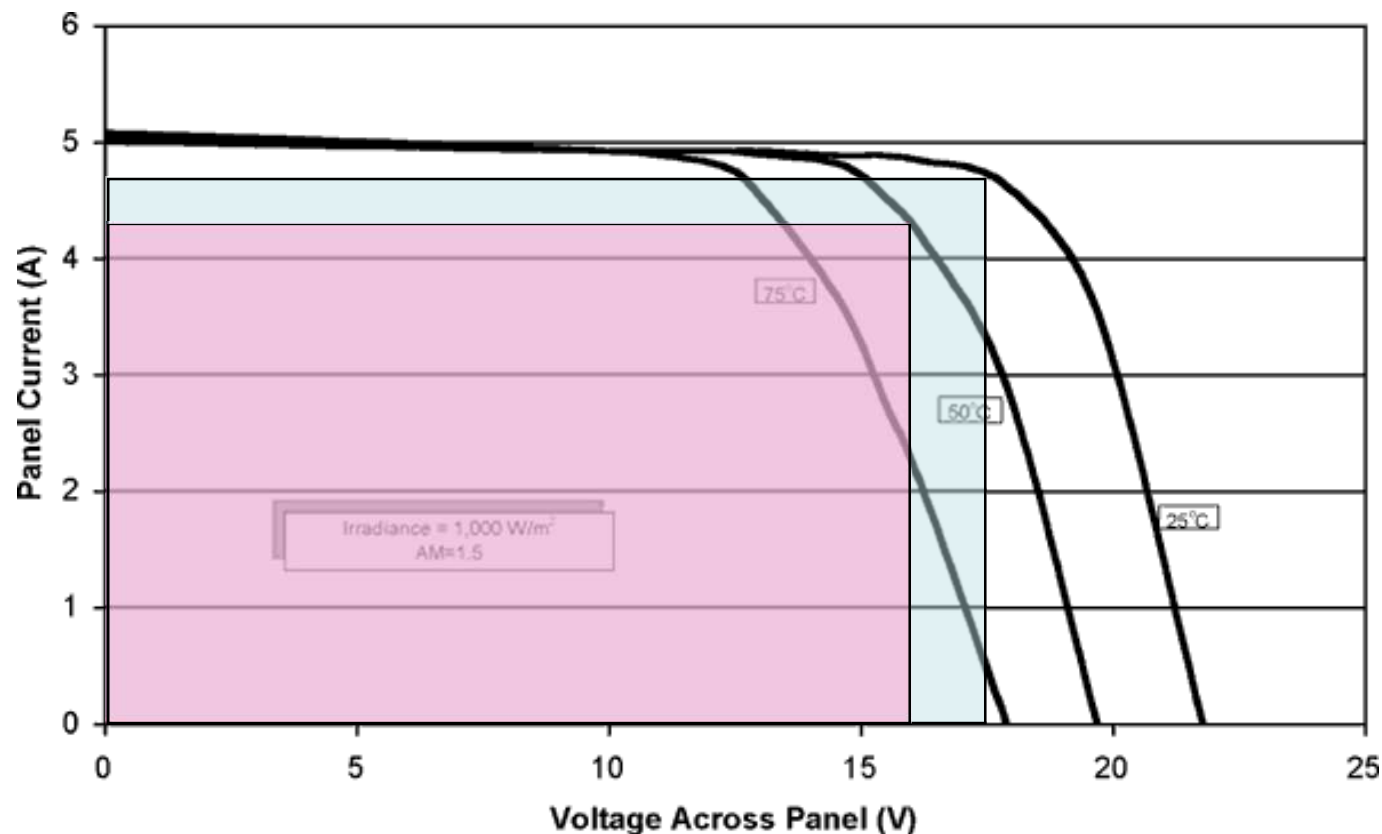

Integrace FV do pláště budovy

- vliv zvýšené provozní teploty
  - na výkon FV článku - snižená produkce elektrické energie

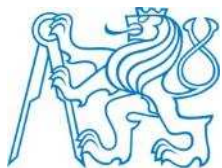

Integrace FV do pláště budovy

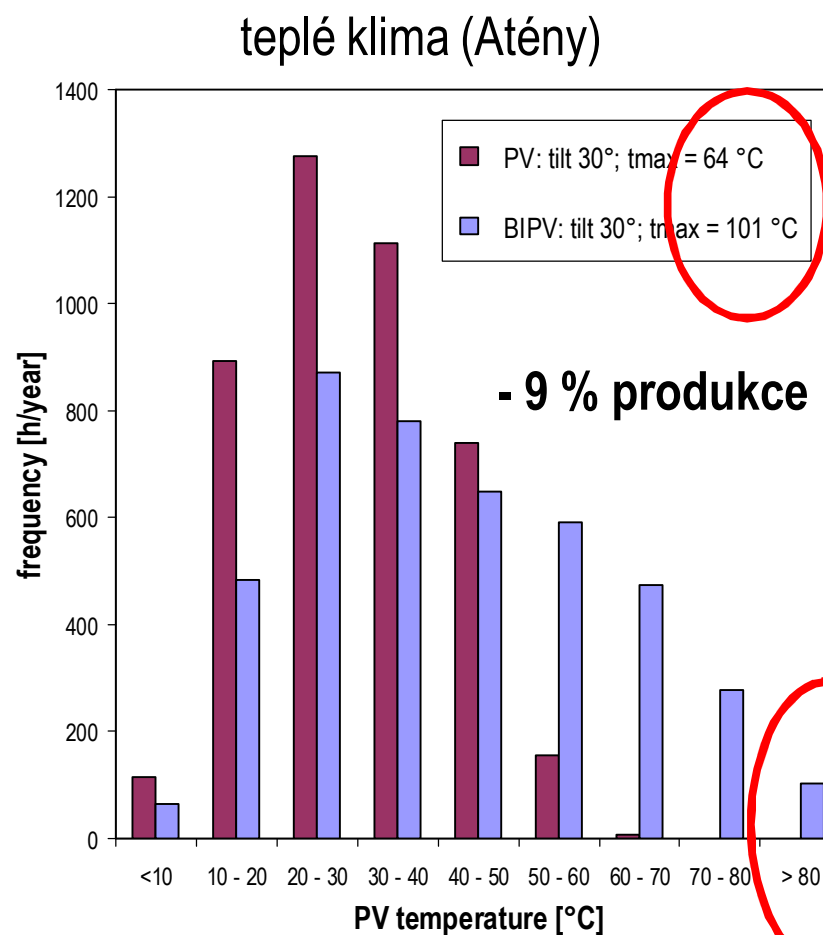
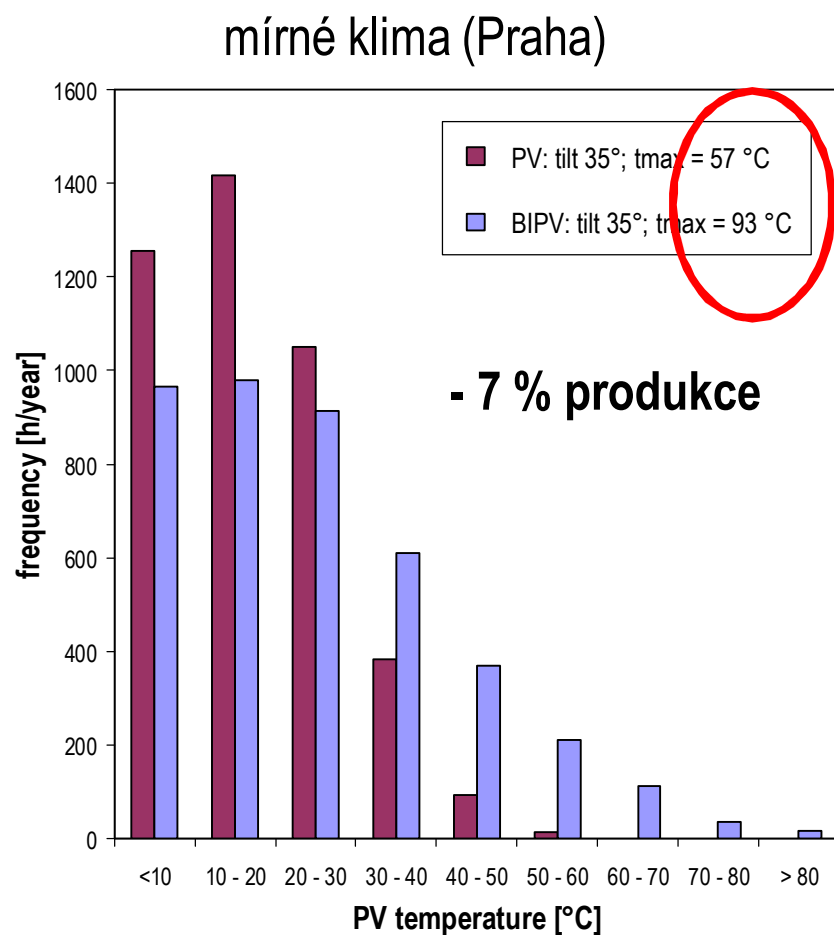
- **vliv extrémních provozních teplot**
  - **na životnost FV panelu** - riziko vysokých teplot **nad 80 °C** pro EVA laminaci, delaminace, tvorba acetátů, naleptání kontaktů

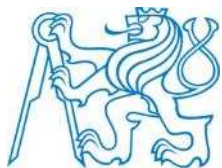

Četnost teplot FV článku u BIPV

- nechlazené FV panely v těsné / konstrukční integraci

Jak ochránit FV panely?

- **aktivní chlazení FV článků integrovaných do pláště budovy**
  - zvýšení produkce el. energie, navíc produkce tepla
  - ochrana proti degradaci modulů

